

PROIECT

*privind principalele obiective pe care le voi urmări în
cazul alegerii în Consiliul Superior al Magistraturii, din
partea tribunalelor*

Judecător *Erculescu Narcis*

Martie 2022

I. Cine sunt?

Sunt judecător în cadrul Tribunalului Dâmbovița, instanță în cadrul căreia, în prezent, îndeplinesc funcția de *președinte*.

Am o experiență profesională ca judecător de aproape 16 ani, fiind numit în magistratură în mai 2006, moment de la care mi-am desfășurat activitatea în cadrul Judecătoriei Slobozia (2006-2007), Judecătoriei Târgoviște (2007-2013) și Tribunalul Dâmbovița (2013-prezent).

În urma concursurilor de promovare în funcții de execuție la care am participat, am obținut gradele profesionale de *judecător de tribunal* (iunie 2013-promovare efectivă) și *judecător de curte de apel* (noiembrie 2013-promovare pe loc).

Totodată, prin exercitarea atribuțiilor de judecător, dar și a atribuțiilor suplimentare aferente funcțiilor de conducere de ocupate (*vicepreședinte* al Tribunalului Dâmbovița, 2015-2021 și *președinte* al Tribunalului Dâmbovița, 2021-prezent), împreună cu colegii mei am contribuit la buna și eficienta funcționare a tribunalului și a judecătoriilor arondate acestuia.

Pentru diferite perioade de timp am avut și calitatea de membru al colegiului de conducere în cadrul Judecătoriei Târgoviște și a Tribunalului Dâmbovița, dobândind astfel experiența de lucru și cunoașterea în detaliu a mecanismelor de funcționare a unui organism colegial.

Cred în valori precum *imparțialitate, integritate, egalitate, umanism, competență, etică și disponibilitate profesională, bună cuviință, onestitate, respect reciproc* și, totodată cred că astfel de valori ar trebui să ghideze activitatea profesională a oricărui magistrat (fie el judecător sau procuror), în special a unui magistrat-judecător care aspiră la statutul de membru al Consiliului Superior al Magistraturii (C.S.M.).

În plus, cred că exercitarea unui astfel de rol extrem de important, de membru al C.S.M., implică existența și capacitatea de dezvoltare a unui set de calități personale absolut necesare, cum ar fi: (1) *capacitatea de a lucra în echipă și de a coopera în mod loial*, (2) *sinceritate și respect în raport cu ceilalți membri ai organizației*; (3) *demonstrarea unei etici profesionale de înalt nivel*; (4) *capacitatea de a elabora și de a comunica viziunea strategică a organizației, precum și de a gestiona prioritățile esențiale realizării obiectivelor propuse*; (6) *capacitatea de a promite doar ceea ce poate îndeplini și de a îndeplini promisiunile făcute*; (7) *respectarea și pretinderea respectării unor standarde înalte*; (8) *capacitatea de a implica membrii organizației în realizarea obiectivelor*; (9) *abilitatea de a comunica în mod eficient și unitar*.

II. De ce am ales să candidez?

În ciuda efectelor induse de *percepția generală de dezamăgire*, produsă deseori de activitatea C.S.M, în oricare din componentele sale anterioare, percepție generată de nenumăratele situații care au scos în evidență lipsa de viziune instituțională comună asupra obiectivelor ce ar fi trebuit urmărite și realizate în îndeplinirea misiunii de garant al independenței justiției, precum și de lipsa de coeziune și de comunicare unitară instituțională, (cauzată uneori de exacerbarea unor orgolii profesionale ori de "aparența" existenței unor agende cu obiective străine de interesul și nevoile sistemului judiciar, în cazul unora dintre membri), totuși, similar tuturor judecătorilor, îmi doresc și sper ca alegerea unor noi membri să aducă nu doar o schimbare a componenței actualului C.S.M. ci o *schimbare în bine* a

activității acestuia și, implicit a activității întregului sistem judiciar, în beneficiul întregii societății.

Fără a ignora totuși aspectele pozitive rezultate din funcționarea C.S.M., cred că analiza și critica eșecurilor ori a sincopelor apărute în activitatea acestui organism colegial, trebuie realizată mai degrabă într-un mod *constructiv*, dintr-o perspectivă utilă, dată, pe de o parte de posibilitatea de conștientizare a cauzelor care au condus la apariția acestora, iar pe de altă parte de posibilitatea de identificare și eliminare, pe viitor, a unor astfel de cauze.

Cu toții trebuie să învățăm din greșelile trecute astfel încât, să evităm situații de natura celor care au generat un deficit de funcționalitate și eficiență a activității Consiliului și care, în final, au condus la afectarea eficienței întregului sistem judiciar și la diminuarea încrederii publice în acesta.

O corectă și eficientă funcționare a C.S.M. ca organism colegial merit să apere independența justiției, este *esențială* pentru a se asigura independența și imparțialitatea judecătorilor, dar și pentru creșterea eficienței și calității serviciului public prestat de instanțe și parchete, astfel încât să se răspundă așteptărilor legitime vizând standardele înalte pretinse de întreaga societate de la sistemul judiciar.

O astfel de funcționare la standarde cât mai înalte a viitorului C.S.M., depinde în mod decisiv de calitatea, responsabilitatea și profilul membrilor judecători ce vor fi aleși, care, împreună cu ceilalți membrii prevăzuți de lege, vor asigura componența acestui organism colegial.

Ne revine astfel nouă, judecătorilor, *responsabilitatea de a ne implica* în mod activ în procedura alegerii viitorilor membrii (judecători) ai C.S.M. dintr-o dublă perspectivă, aceea a asumării responsabilității de a candida, și aceea a responsabilității, mult mai importante, de face o alegere cât mai corectă a candidaților care întrunesc calitățile profesionale, morale și de caracter cele mai adecvate exercitării funcției de membru C.S.M. și care au determinarea necesară în acest sens.

În aceeași măsură, nouă, judecătorilor de la toate nivelele, ne revine *responsabilitatea de a monitoriza* în mod continuu activitatea viitorilor membrii aleși în cadrul Consiliului, precum și activitatea acestui for în ansamblul său, pretinzând la rândul nostru, în mod legitim, un înalt grad de responsabilitate din partea acestora, corespunzător importanței funcției încredințate prin alegerea lor.

În acest context, încurajat de susținerea unor colegi, am ales să îmi asum responsabilitatea de a-mi depune candidatura pentru unul din cele două locuri de membru în cadrul C.S.M., aferente judecătorilor din cadrul tribunalelor, pe de o parte fiind conștient de înalta responsabilitate asumată, iar pe de altă parte fiind convins că am maturitatea profesională necesară exercitării unei astfel de funcții de o înaltă demnitate în cadrul sistemului judiciar din România.

Având conștiința propriilor calități, posibilități și limite, acționând cu bună credință, cu respect și responsabilitate față de valorile pe care un sistem de justiție modern și eficient trebuie să le protejeze, cred că prin valorificarea experienței profesionale, a abilităților personale dobândite sau dezvoltate pe parcursul întregii cariere de judecător, pot contribui în mod substanțial, la îndeplinirea *misiunii fundamentale* a viitorului C.S.M., aceea de **garant al independenței justiției**, sub toate modalitățile pe care îndeplinirea cu succes a unei astfel de misiuni le presupune.

Candidez, convins fiind că, un judecător, viitor membru al Consiliului, va trebui ca în îndeplinirea mandatului încredințat, printr-o muncă de echipă, să facă dovada exercitării, la un înalt standard, a tuturor calităților pe care le presupune această nobilă profesie de judecător, urmând să fie reprezentantul tuturor judecătorilor, nu doar al celor care l-au susținut sau ales.

Totodată, va trebui să își desfășoare activitatea în interesul exclusiv al asigurării independenței și eficienței justiției, conștient fiind că trebuie să de-a socoteală judecătorilor care l-au ales, precum și societății în ansamblu, pentru modul de îndeplinire al mandatului.

III. Rolul și locul C.S.M. în arhitectura puterii judecătorești și raporturile cu celelalte două puteri în funcționarea statului de drept.

Însăși nivelul înalt de reglementare (constituțional), a rolului și locului C.S.M. în arhitectura instituțiilor statului, determină importanța activității acestui organism colegial în îndeplinirea misiunii de *garant al independenței justiției*, în scopul asigurării funcționării puterii judecătorești, în mecanismul celor trei puteri, legislativă, executivă și judecătorească, ce constituie baza unui stat democratic modern a cărui funcționare se întemeiază pe principiile statului de drept.

Este de necontestat faptul că, un stat democratic modern trebuie să se întemeieze pe aplicarea principiului general acceptat al *separației puterilor*, precum și faptul că fiecare din cele trei puteri, prin serviciul public oferit, trebuie să *acționeze în interesul societății și nu în interes propriu*, că trebuie să *coopereze în mod loial* și că trebuie să *ceară socoteală una alteia* pentru acțiunile lor pentru ca, în final, *fiecare în parte să răspundă așteptărilor legitime* din partea societății.

Deși separate, cele trei *puteri* ale statului nu pot totuși să acționeze în izolare completă, unele față de celelalte, fiind nevoite a se sprijini una pe cealaltă pentru a putea oferi, în ansamblu, serviciile publice necesare într-o societate democratică a cărei funcționare se bazează pe principiile statului de drept.

Prin urmare, în funcționarea cât mai eficientă a C.S.M. trebuie luată în considerare și *relația de interdependență sau de convergență și divergență* între cele trei puteri ale statului care, permanent ar trebui să se regăsească într-un sistem de control și de echilibru, bazat pe principiile respectului reciproc și al cooperării loiale.

Această relație de interdependență generează în mod inevitabil și uneori chiar necesar, un anumit nivel de *"tensiune"* care, așa cum s-a arătat și în Avizul CCJE nr. 18/2015, nu ar trebui privit neapărat ca o *amenințare* la adresa independenței justiției, ci mai degrabă ca o dovadă a faptului că puterea judecătorească își îndeplinește rolul său constituțional, de control a celorlalte puteri și de menținere a echilibrului funcționării acestora.

Prin mai multă deschidere și transparență în activitatea lor, tuturor celor trei puteri în stat, în egală măsură le revine obligația de a diminua tendința de scădere a *"considerației"* în instituțiile publice, înregistrată în societate ca urmare a calității, de multe ori deficitare, a serviciilor publice prestate.

Din această perspectivă, Consiliului Superior al Magistraturii în calitate de exponent principal al puterii judecătorești, îi revine sarcina de a asigura permanent *dialogul* cu celelalte puteri, precum și de a întreprinde toate măsurile necesare pentru a se asigura de funcționarea pe deplin a controlului reciproc și a echilibrului între acestea, **urmărind întodeauna asigurarea**

independenței justiției ca principală condiție a imparțialității judecătorilor, în scopul furnizării unui serviciu public al justiției de o cât mai înaltă calitate.

În îndeplinirea acestei sarcini este util ca, pe lângă o atitudine proactivă, C.S.M. să aibă în cadrul structurii sale funcționale, un *serviciu* care să aibă în atribuții tocmai gestionarea acestei *relații de interdependență* cu celelalte puteri în stat (legislativă și executivă), în scopul realizării, în concret, a unei efective asigurări a independenței și imparțialității justiției.

Acest *dialog interinstituțional*, bazat pe principiile cooperării loiale, transparenței și a respectului reciproc, va viza în mod necesar elaborarea și implementarea celor mai adecvate strategii de resurse umane, financiare și TIC, menite să asigure o cât mai înaltă calitate și eficiență a funcționării serviciului public al justiției în ansamblul său, iar pe de altă parte asigurarea cadrului legislativ și a resurselor financiare care să asigure și să faciliteze realizarea obiectivelor propuse.

Dezbaterile purtate în cadrul acestui dialog, precum și orice analize ori critici aduse de una din puterile statului unei alte puteri, trebuie să fie realizate doar într-un climat de *respect reciproc*, cu protejarea în orice situație a independenței și imparțialității puterii judecătorești.

Deosebit de important este și *dialogul cu societatea* pe care C.S.M. trebuie să îl aibă, fie în mod direct fie prin intermediul presei, necesar pentru îmbunătățirea cunoștințelor cetățenilor în privința legii, a modului de funcționare a sistemului judiciar, prin conștientizarea și comunicarea provocărilor și a perspectivelor de eficientizare a activității acestuia, prin explicarea în mod activ a deciziilor către public și către presă, în scopul creșterii încrederii în justiție.

IV. Principalele direcții de acțiune și măsuri propuse pentru îndeplinirea rolului C.S.M.

Abordarea stabilirii direcțiilor de acțiune și a măsurilor propuse, trebuie să plece întotdeauna de la rolul și misiunea C.S.M., aceea de *garant al independenței justiției* și, trebuie să urmărească permanent satisfacerea, la un cât mai înalt nivel de calitate și eficiență posibil, a așteptărilor pe care membrii societății, mediul de afaceri și societatea în ansamblul său, le au în mod legitim de la serviciul public prestat de puterea judecătorească.

Aceste direcții de acțiune și măsuri trebuie să aibă în vedere: **a)** urmărirea asigurării cadrului legislativ adecvat; **b)** urmărirea asigurării necesarului de resurse (umane, financiare, IT, etc.); **c)** monitorizarea modului de obținere, alocare și utilizare a resurselor; **d)** creșterea eficienței prin stabilirea și utilizarea unor indicatori de performanță care să asigure corespondența corectă între nivelul resurselor alocate și nivelul rezultatelor obținute; **e)** gestionarea eficientă a riscurilor și vulnerabilităților; **f)** transparentizarea activității și realizarea unei comunicări instituționale eficiente; **g)** creșterea încrederii publice în sistemul judiciar.

În plus, pe lângă demersurile pentru îmbunătățirea cadrului normativ menit să asigure *legitimitatea formală* a independenței justiției și eficiența funcționării acesteia, Consiliul ar trebui să se preocupe în egală măsură, de asigurarea *legitimității funcționale* a independenței justiției, concept care presupune câștigarea și menținerea încrederii publicului în activitatea puterii judecătorești.

O astfel de *legitimitate funcțională* poate fi obținută doar prin responsabilizarea și conștientizarea fiecărui judecător în parte și a întregului sistem judiciar în ansamblul său,

asupra necesității de a "furniza" un act de justiție cât mai eficient și de o cât mai înaltă calitate, în legătură directă cu nivelul resurselor investite și al rezultatelor așteptate.

1. Stabilirea și implementarea unei strategii de resurse umane.

Similar oricărei organizații, *resursele umane* reprezintă un factor esențial pentru buna funcționare a puterii judecătorești în ansamblul său, în toate domeniile de măsurare a calității și eficienței serviciului public prestat de aceasta.

În ultima perioadă, efectele produse de *lipsa rapidă de reacție* în remedierea (legislativă) blocajelor generate de Deciziile C.C.R. nr. 121/10.03.2020 și nr. 454/24.06.2020, în ceea ce privește organizarea concursurilor pentru admiterea în magistratură și procedura de transfer a judecătorilor, coroborate cu *vacantarea* unui număr mare de posturi de judecător ca urmare a ieșirilor definitive din sistem prin pensionare, cu lipsa unor măsuri care să stimuleze promovarea efectivă la instanțele superioare, peste care s-au adăugat și efectele negative generate de pandemia de Covid 19, au condus la înregistrarea unui *nivel foarte ridicat al deficitului de judecători*, *critic* chiar în cazul multor instanțe.

Sunt instanțe, inclusiv de nivel superior (tribunale, curți de apel) care au ajuns să funcționeze cu un grad de ocupare a posturilor de judecător, situat uneori chiar sub 50%.

În plus, multe dintre judecătoriile considerate mici din punct de vedere al schemelor de personal, funcționează aproape permanent cu 1, 2 judecători sau în unele cazuri chiar fără a avea vreun judecător definitivat pe posturile alocate, situație care generează în mod real și permanent probleme în funcționarea acestora, cu repercursiuni serioase asupra calității și eficienței activității.

Acest deficit major de judecători a condus la o încărcare suplimentară a volumului de lucru al judecătorilor rămași efectiv în activitate, care s-a adăugat, în cazul multor instanțe, peste volumul deja supraîncărcat de activitate, generat de necorelarea schemelor de personal cu activitatea efectivă.

La aceste cauze se adaugă și lipsa implementării unor *filtre* eficiente, de natură să reducă volumul de activitate prin eliminarea tipurilor de cauze care, fără a avea în mod real nevoia unei soluționări pe cale judiciară, ajung totuși să încarce inutil rolul instanțelor, consumând inutil resurse.

"*Peticirea*" lipsei de judecători, realizată prin delegarea/detașarea unor magistrați de la alte instanțe, pe lângă faptul că a reprezentat o măsură de avarie (fiind de altfel singura soluție posibilă), a generat la rândul său alte probleme în organizarea activității instanțelor implicate, având și un impact direct și asupra creșterii cheltuielilor de personal, conducând în unele situații și la apariția unor discrepanțe între veniturile judecătorilor de același nivel.

Tot acest context relevă o dată în plus (dacă mai era nevoie!?), necesitatea adoptării și implementării unei **strategii de resurse umane** la nivelul sistemului de justiție, care să asigure, pe de o parte *stabilirea necesarului de personal* în raport cu volumul de activitate și redimensionarea corespunzătoare a schemelor de personal, iar pe de altă parte *recrutarea* la un înalt nivel de calitate a personalului necesar.

O astfel de recrutare este necesară în primul rând pentru acoperirea deficitului existent, precum și pentru acoperirea, în mod ritmic, ieșirilor normale din sistem.

În această direcție se impune a fi luate următoarele **măsuri**:

- ✓ reluarea proiectului privind desființarea judecătoriilor mici, însoțit de redistribuirea posturilor și rearondarea localităților către restul judecătoriilor, cu asigurarea însă a accesului efectiv la o instanță, pentru persoanele din localitățile rearondate;
- ✓ reechilibrarea schemelor de personal prin corelarea acestora cu volumul de activitate efectiv înregistrat, stabilit pe baza unor criterii obiective, inclusiv prin reevaluarea sistemului de calcul al punctelor de complexitate a cauzelor;
- ✓ redistribuirea posturilor și, după caz, alocarea de posturi suplimentare, în special de personal auxiliar, pentru a se asigura resursele necesare precum și un raport optim judecători/personal suport;
- ✓ reevaluarea periodică a alocărilor de resurse umane în raport de criteriile obiective stabilite;
- ✓ organizarea ritmică de concursuri de recrutare și promovare, în raport de dinamica resurselor umane și de necesitățile de ocupare a posturilor vacante sau vacantabile;
- ✓ reevaluarea constantă a procedurilor de recrutare și promovare astfel încât acestea să se bazeze pe o evaluare cât mai cuprinzătoare a meritelor necesare, ținând cont de pregătirea profesională, integritatea, capacitatea, responsabilitatea și eficiența candidaților;
- ✓ îmbunătățirea activității de formare inițială realizată prin intermediul I.N.M., prin reducerea stagiilor de formare și accentuarea pregătirii practice, de natură să crească abilitățile auditorilor în managementul cazurilor, în comunicare și în pregătirea ședințelor de judecată;
- ✓ reglementarea și implementarea categoriei de personal suport reprezentată de *asistentul de judecător*, potrivit modelului deja introdus în instanțele pilot selectate în cadrul Proiectului SIPOCA/MySMIS 751/129513, gestionat în prezent de Consiliu;
- ✓ luarea unor măsuri care să stimuleze valorificarea efectivă a gradelor profesionale dobândite;
- ✓ eficientizarea activităților de formare continuă și evaluare profesională;
- ✓ reevaluarea indicatorilor de performanță și introducerea unor noi, cum ar fi *costul per dosar*;
- ✓ crearea și implementarea unor instrumente TIC care să asigure managementul integrat al resurselor umane la nivelul tuturor instanțelor și parchetelor;
- ✓ adoptarea unor proceduri unitare și eficiente de evaluare a personalului auxiliar și conex, în special a specialiștilor IT care, profesional ar trebui subordonați unei direcții din cadrul CSM;
- ✓ reevaluarea, actualizarea și îmbunătățirea întregii legislații secundare aflată în competența de adoptare a Consiliului.

2. Stabilirea și implementarea unei strategii unitare de resurse materiale și financiare.

În prezent, prevederile Legii 304/2004 care stabileau ca gestionarea bugetului pentru instanțe, să treacă de la M.J. la I.C.C.J., pentru a se asigura o reală independență financiară a sistemului judiciar, au fost abrogate, iar perspectiva realizării unui asemenea deziderat este una incertă.

Transferul nu a avut loc și pentru că, nu a fost asigurată capacitatea adecvată de preluare, de la M.J., a gestionării bugetului pentru toate instanțele, iar efectele negative produse de păstrarea *decuplării* administrării resurselor financiare de gestionarea celorlalte resurse, continuă să se mențină și să afecteze nu doar eficiența sistemului judiciar ci, uneori, să pună în pericol chiar *independența* acestuia.

Un astfel de pericol rezultă fie din perspectiva subfinanțării, fie ca urmare a imposibilității evidente a unei gestionări strategice corespunzătoare, în condițiile în care deciziile cu privire la diferite resurse sunt partajate între diferite organisme, iar spațiul fiscal (bugetul disponibil) devine unul tot mai restrâns.

Această partajare a competențelor de decizie în materie bugetară precum și menținerea M.J., doar pentru instanțe (curți de apel, tribunale și judecătoria) ca ordonator principal de credite, a condus la generarea de discrepante inclusiv în materie de aplicare unitară a remunerării judecătorilor, în raport cu magistrații a căror remunerare este stabilită de alți ordonatori principali de credite (M.P., Î.C.C.J., C.S.M., I.J.).

Eliminarea acestor discrepante salariale în condițiile incoerenței legislative și a refuzului ordonatorului principal de credite de a realiza o reglementare unitară, pe cale administrativă sau legislativă, a condus la determinarea judecătorilor să apeleze la rândul lor la justiție, iar multitudinea de procese combinată cu comentariile, uneori lipsite de cuvenitul respect reciproc datorat, realizate de reprezentanți ai executivului sau ai legislativului, a condus la crearea unei *percepții publice negative* la adresa magistraților, percepție de natură să slăbească încrederea în puterea judecătorească.

Pe de altă parte trebuie luat în considerare faptul că nici la nivel european nu există o practică infailibilă cu privire la modalitatea cea mai eficientă de alocare și gestionare a resurselor bugetare, aproape peste tot fiind întâlnită *"tensiunea"*, generată de nevoia legislativului și executivului de aprobare și de control asupra justificării fondurilor publice, în raport cu percepția sistemului judiciar că aceste acțiuni reprezintă o încălcare a independenței.

Modelul urmat în general de țările nordice în care, gestionarea bugetului instanțelor este dată în sarcina organismelor judiciare independente de natura C.S.M., pare să răspundă mai bine dezideratului de asigurare a independenței justiției, motiv pentru care, cred că se impune a fi efectuate demersuri în sensul stabilirii C.S.M. (Secția pentru Judecători), ca ordonator principal de credite și pentru instanțe, evident cu asigurarea celorlalte măsuri necesare exercitării unei astfel de calități.

Trebuie însă luată în considerare și *percepția* existentă la majoritatea instanțelor, conform căreia, orice decalaj de funcționare ar putea fi rezolvat doar prin alocarea de resurse suplimentare, iar dacă resursele identificate ca fiind necesare nu sunt disponibile imediat, situația nu se poate îmbunătăți.

O astfel de percepție, deși corectă în situația unora dintre instanțe, are totuși un evident efect negativ întrucât nu ia în calcul caracterul total incert al alocării adiționale de resurse și, de regulă, nu are la bază o analiză prealabilă și riguroasă a gradului de utilizare eficientă a resurselor disponibile.

În plus, simpla trecere a gestionării bugetului instanțelor la C.S.M. nu este suficientă, trebuind să fie însoțită de implementarea unor *instrumente* care să asigure o corectă colectare și gestionare a datelor necesare pentru asigurarea proiecțiilor bugetare, precum și implementarea unui *management strategic*, integrat operațional la nivelul întregului sistem de justiție, centrat pe rezultate și evaluat în mod responsabil prin raportare la modul de utilizare a resurselor avute la dispoziție.

O astfel de modificare va impune revizuirea structurii organizatorice a Consiliului, oportunitate ce poate fi folosită chiar pentru eficientizarea activității compartimentelor funcționale ale acestui organ colectiv.

Totodată, personalul implicat în gestionarea resurselor bugetare trebuie să beneficieze de o formare adecvată, iar managementul aplicat trebuie să fie realizat cu respectarea unui cadru multianual sau unui plan de dezvoltare a sectorului justiției, fără a se limita la simpla administrare a nevoilor curente.

În această direcție se impune a fi luate următoarele **măsuri**:

- ✓ demersuri pentru trecerea bugetului instanțelor de la M.J. la C.S.M., cu asigurarea corespunzătoare a capacității necesare gestionării acestuia, incluzând și preluarea corespunzătoare a structurii de personal necesară;
- ✓ urmărirea asigurării în mod efectiv a independenței justiției, în procesul de construire și aprobare a bugetului instanțelor, cu luarea în considerare în mod obiectiv a eventualelor limitări impuse de restrângerea spațiului fiscal;
- ✓ introducerea unui cadru multianual în ceea ce privește proiecțiile de realizare a investițiilor majore în infrastructura instanțelor, inclusiv în dezvoltarea capacităților de digitalizare a activității;
- ✓ creșterea responsabilității execuției bugetare prin introducerea managementului strategic, implementarea unor sisteme eficiente de colectare și gestionare a datelor, precum și introducerea unor indicatori de performanță care să asigure conectarea indicatorilor de eficiență la cererile vizând alocările bugetare;
- ✓ realizarea unui grad mai mare de predictibilitate a bugetului prin analiza riguroasă a alocărilor bugetare în raport de prioritățile stabilite și rezultatele urmărite a fi obținute;
- ✓ rezolvarea *problemei cronice a spațiului de arhivare* al instanțelor prin implementarea unor soluții unitare de arhivare electronică a arhivei pasive și utilizarea unui mecanism similar pentru arhiva activă, concomitent cu generalizarea și implementarea dosarului electronic;
- ✓ asigurarea unei formări corespunzătoare a managementului instanțelor și personalului din cadrul departamentelor economico-financiare ale acestora, de natură să susțină creșterea responsabilității în gestionarea resurselor.

3. Consolidarea și stabilitatea statutului judecătorilor.

Este unanim recunoscut faptul că *independența* judecătorilor constituie mijlocul prin care se asigură *imparțialitatea* acestora, ambele concepte constituind cerințe fundamentale de natură să permită judecătorilor să-și exercite rolul de apărare a drepturilor tuturor membrilor societății, în mod egal.

Din acest motiv, măsurile pe care *nevoia* de asigurare a independenței și imparțialității judecătorilor le impune a fi luate în reglementarea statutului acestora, nu reprezintă și nu ar trebui să fie privite sau percepute drept o prerogativă sau un privilegiu în interesul judecătorilor, ci ca o *garanție indispensabilă* asigurării independenței și imparțialității justiției, în interesul direct al statului de drept și al tuturor celor care caută și doresc justiție.

Un astfel de statut al judecătorilor, trebuie să conțină suficiente reglementări și remedii efective care să garanteze independența și imparțialitatea judecătorilor, atât în relațiile din afara autorității judecătorești, cât și în relațiile din interiorul acesteia.

Astfel de reglementări trebuie să vizeze aspecte importante legate de *cariera magistraților* (recutare, numire, promovare, transfer, delegare/detașare, etc.), *drepturile* (formare profesională, remunerație, condiții pensie, etc.) ori *obligățiile și răspunderea acestora* (interdicții, incompatibilități, răspundere, etc.), urmărindu-se **păstrarea echilibrului**

ce trebuie să existe între *nevoia de asigurare a independenței și imparțialității* judecătorilor și *nevoia de răspundere*, inclusiv socială, a acestora, pentru activitatea desfășurată, în raport de standardele înalte pretinse și de nivelul resurselor alocate.

În prezent o discrepanță evidentă ce se impune a fi eliminată, este cea dată de posibilitatea exclusivă a procurorilor (și chiar și a categoriei "asimilaților magistraților"), de a obține, prin promovare pe loc, gradul profesional aferent Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, în raport cu judecătorii care pot obține, prin promovare pe loc, cel mult gradul profesional de judecător de curte de apel.

Pe de altă parte simpla reglementare, fără a fi însoțită de măsuri și luări de poziție concrete, ferme și eficiente din partea C.S.M., menite să apere acest statut în interesul apărării independenței justiției, nu este suficientă.

Este binecunoscută retorica unor politicieni care, depășind limita libertății de expresie și a criticii legitime, prin încălcarea principiului respectului reciproc și printr-o presiune incorectă asupra puterii judecătorești, de cele mai multe ori urmărind satisfacerea unor interese personale ce țin fie de justificarea unor acțiuni electorale, fie de justificarea obținerii altor avantaje, induc în rândul opiniei publice ideea acordării unor *privilegii* judecătorilor, în special în ceea ce privește remunerația și condițiile de pensionare.

O astfel de retorică, pe lângă efectul de afectare constantă a independenței justiției și de erodare a încrederii publice în puterea judecătorească, a condus și la instalarea unei atitudini de desconsiderare a rolului și importanței activității judecătorului, în special în procesul de stabilire a garanțiilor de independență și imparțialitate, inclusiv a drepturilor pe care existența acestor garanții le implică.

Din acest motiv se impune ca viitorul C.S.M. să acorde o atenție sporită protejării independenței justiției, prin consolidarea și asigurarea stabilității statutului judecătorilor, inclusiv din perspectiva drepturilor cuvenite acestora, astfel cum s-a statuat și prin Recomandarea nr. R (94) 12 care prevede că "*remunerarea judecătorilor trebuie garantată prin lege*" și "*trebuie să fie corespunzătoare demnității profesiei și responsabilităților pe care le au*".

În plus, pentru o reală independență și imparțialitate, pe lângă garantarea unui statut corespunzător care să nu fie supus unor amenințări permanente, judecătorii au nevoie și de *asigurarea unor condiții normale de muncă* din punct de vedere al asigurării resurselor necesare și, în mod special, din punct de vedere al volumului efectiv de activitate.

Sub acest ultim aspect, este absolut necesară instituirea unor *filtre* eficiente care să elimine din volumul de activitate al instanțelor, cauzele care doar aparent au nevoie de o soluționare judiciară și care încarcă inutil rolul instanțelor, consumând inutil resurse.

În această direcție se impune a fi luate următoarele *măsuri*:

- ✓ demersuri pentru consolidarea statutului judecătorilor și pentru dezvoltarea unei percepții publice corecte asupra importanței asigurării unui statut, care nu constituie altceva decât o *garanție indispensabilă* asigurării independenței și imparțialității justiției;
- ✓ urmărirea asigurării unei remunerații, precum și a celorlalte drepturi ale judecătorilor, la un nivel corespunzător cu rolul și responsabilitățile acestora, pe măsura interdicțiilor și incompatibilităților impuse;
- ✓ protejarea acestor drepturi împotriva diminuărilor arbitrare ori a introducerii unor discrepanțe nejustificate;

✓ eficientizarea procedurii de apărare a independenței sistemului judiciar în ansamblul său ori în cazuri individuale, prin mediatizarea explicită a importanței acestei activități și prin *explicarea publică*, în fiecare caz în parte, a circumstanțelor și efectelor produse;

✓ gestionarea responsabilității magistraților prin activarea fermă a mecanismelor de răspundere în situațiile în care standardele profesionale sau de etică sunt grav încălcate, însoțită de aplicarea unor criterii obiective și unitare de stabilire a răspunderii, precum și de garanții care să asigure în toate situațiile protejarea independenței și imparțialității justiției.

✓ asigurarea în mod permanent, inclusiv prin reevaluări periodice, a unor *condiții normale* de muncă, în special în ceea ce privește volumul real de activitate.

4. Calitate și eficientizare prin mai multă digitalizare.

Cu toate că instituțiile judiciare din România au realizat progrese importante pentru digitalizarea activității în scopul îmbunătățirii funcționării sistemului judiciar în ansamblul său, totuși acest progres este departe de a atinge potențialul maxim ce poate fi generat de valorificarea TIC și de introducerea IA (Inteligenței Artificiale), în procesul de sporire a calității, transparenței și eficienței activității judiciare.

Investițiile din ultima perioadă în acest domeniu, respectiv implementarea aplicațiilor de tipul *dosar electronic*, pe lângă deja bine-cunoscutul *Ecris* ori aplicațiile de gestionare a datelor de tipul *Statis* sau *Statis semicentral*, au dus la îmbunătățiri ale activității, la o reală eficientizare a proceselor și la o creștere a transparenței funcțiilor judiciare.

Multe dintre aceste schimbări au fost însă produse doar de simpla inițiativă (întrutotul lăudabilă) și de rolul activ al unor magistrații și specialiști IT din cadrul instanțelor, în contextul lipsei punerii efective în aplicare a unor strategii unitare la nivelul întregului sistem judiciar (deși formal astfel de strategii există adoptate "pe hârtie", fiind însă transformate în simple "liste cu lucruri de făcut"), precum și în condițiile lipsei alocării unor resurse care să asigure susținerea și implementarea durabilă a acestora.

Efectele provocate de criza generată de pandemia de COVID-19, au *reconfirmat și potențat nevoia de a se investi* în mod integrat în utilizarea instrumentelor digitale, de a se dezvolta și extinde aria de utilizare a acestora în procedurile judiciare, fiind de necontestat beneficiile ce pot fi produse prin creșterea nivelului de digitalizare.

Este deja recunoscut la nivelul UE faptul că *digitalizarea* suplimentară a sistemelor judiciare ale tuturor statelor membre, poate contribui în mod substanțial la îmbunătățirea accesului la justiție pentru cetățeni și întreprinderi și, totodată, poate spori în mod semnificativ, calitatea, eficacitatea și eficiența tuturor procedurilor derulate de instanțe și de sistemele judiciare în ansamblul lor (a se vedea concluziile adoptate de Consiliul U.E.).

Utilizarea instrumentelor digitale trebuie însă realizată fără a se afecta principiile fundamentale ale independenței și imparțialității justiției, ori accesul liber și egal la o instanță sau la o cale de atac efectivă, situație care impune obligația statelor și a sistemelor judiciare, de a lua măsurile corespunzătoare pentru gestionarea tuturor situațiilor în care efectele produse de digitalizarea activității judiciare, ar putea produce o astfel de afectare.

Trebuie luată în considerare și necesitatea de a promova în continuare dezvoltarea competențelor digitale, atât în rândul personalului din justiție, cât și în rândul tuturor celorlalți practicieni din domeniul justiției ori chiar a cetățenilor și a întreprinderilor care apelază la

justiție, pentru a putea utiliza în mod eficace instrumentele digitale, cu respectarea în mod corespunzător drepturilor și libertăților tuturor beneficiarilor serviciului public prestat de sistemul judiciar.

De asemenea, trebuie luată în considerare și satisfăcută nevoia de asigurare a resurselor necesare dezvoltării procesului de digitalizare, precum și nevoia de implementare unitară a acestui proces, inclusiv prin modificarea cadrului legislativ în materie de proceduri și prin compatibilizarea acestuia cu noile provocări aduse de utilizarea tehnologiei IT, cu asigurarea totodată a unei protecții ridicate a datelor gestionate.

În realizarea acestui deziderat al creșterii calității și eficienței sistemului judiciar prin *digitalizare*, C.S.M. poate avea un rol esențial prin efectuarea de demersuri instituționale care să vizeze preluarea de la M.J. a administrării și a îmbunătățirii sistemului Ecris, reglementarea și introducerea unitară a aplicației "*dosar electronic*", definirea și comunicarea priorităților strategice însoțite de planuri concrete de implementare.

În această direcție se impune a fi luate următoarele **măsuri**:

- ✓ preluarea de la M.J. a gestionării sistemului Ecris și continuarea demersurilor pentru îmbunătățirea și actualizarea acestuia în raport nevoile curente;
- ✓ trecerea graduală la un management electronic integrat al dosarelor, prin dezvoltarea și implementarea unitară a aplicației "*dosarului electronic*", precum și prin compatibilizarea acesteia cu aplicația Ecris, în scopul de a se asigura facilitarea accesului electronic al părților (inclusiv prin posibilitatea de accesare de pe terminale mobile) și renunțarea graduală la formatul scriptic al dosarelor;
- ✓ îmbunătățirea aplicațiilor informatice care facilitează colectarea și prelucrarea datelor statistice;
- ✓ dezvoltarea desfășurării în mediul digital a procedurilor judiciare, a efectuării comunicărilor pe cale electronică între instanțe și părți ori direct între părți, transmiterea pe cale electronică a tuturor documentelor de procedură, generalizarea utilizării audierilor video și a videoconferințelor;
- ✓ demersuri pentru compatibilizarea și adecvarea cadrului legislativ la cerințele impuse de procesul de digitalizare;
- ✓ demersuri pentru protejarea drepturilor cetățenilor și întreprinderilor afectate de lipsa facilităților sau competențelor în accesarea procedurilor desfășurate în mediul digital;
- ✓ implementarea unor bune practici de gestionare corectă a datelor digitale;

5. Transparență, comunicare și responsabilitate.

Așa cum am amintit mai sus, legitimitatea funcțională a sistemului de justiție, are la bază încrederea publică și respectul instituțional, câștigate și cultivate prin modul în care fiecare judecător în parte și întregul sistem în ansamblul său, își îndeplinește misiunea care îi revine, aceea de a furniza un act de justiție de o cât mai înaltă calitate, în condiții de deplină legalitate și egalitate, dând astfel dovadă, de fiecare dată, de un înalt profesionalism, în ciuda dificultăților inerente generate de neajunsurile administrării procedurilor.

Judecătorii nu sunt și nu trebuie să fie percepuți ca fiind izolați de societatea în care trăiesc, dimpotrivă, aceștia pot performa doar dacă păstrează în mod direct contactul cu realitățile sociale, dacă comunică cu societatea.

Câștigarea și menținerea *încrederii publice* apare, așadar, ca fiind esențială, iar un astfel de deziderat poate fi mai ușor realizat în condițiile în care, calitatea actului de justiție prestat

este însoțită de o transparentizare a procedurilor, evident în limitele impuse de specificul fiecăreia, precum și de o *comunicare eficientă* atât la nivel personal cât mai ales la nivel instituțional.

Evident, judecătorii sau reprezentanții sistemului judiciar, trebuie să se asigure în orice situație ca o astfel de comunicare și transparență, respectă întotdeauna independența și imparțialitatea lor și a sistemului judiciar în ansamblul său.

Din această perspectivă, principala *arie* de îmbunătățit atât în activitatea C.S.M. cât și în activitatea fiecărei instanțe în parte, este aceea a *comunicării instituționale eficiente și transparente*, menită să facă cunoscute opiniei publice, fie direct fie prin intermediul presei, rolul și misiunea puterii judecătorești, modalitatea de funcționare a sistemului judiciar, limitările impuse acestuia, modalitatea de adoptare a deciziilor și, de ce nu, recunoașterea expresă a erorilor și justificarea acțiunilor luate pentru eliminarea acestora.

O provocare în plus o constituie comunicarea instituțională realizată de un *organ colegial*, astfel cum este Consiliul Superior al Magistraturii, în care deciziile se adoptă prin vot, în diferitele sale foruri (plen, secții).

În cazul membrilor judecători cred că, indiferent de poziția avută în procesul de dezbateri și vot, odată adoptată o soluție ce nu permite formularea motivată a unei opinii separate (așa cum, de exemplu, este situația în care Secția pentru judecători acționează ca instanță în materie disciplinară), comunicarea publică trebuie să fie una unitară, pentru a se elimina deficiențele de imagine generate în special de exacerbarea unor orgolii profesionale singulare sau de alte interese.

O altă provocare este dată de tendință generală din partea mass-media de a acorda o atenție sporită, în special unor cazuri din aria dreptului penal, situație care de multe ori a condus la inducerea unor percepții eronate cum că justiția ar fi efectuată de procurori, sau că soluția corectă este cea care ar rezulta din așa-numitele "*dezbateri în piața publică*".

Recunoscând fără rezerve dreptul publicului de a fi informat, revine în sarcina instanțelor ori ai Consiliului ca, prin structurile de comunicare publică pe care le au la dispoziție, să prezinte de fiecare dată un rezumat sau un comunicat prin care să expliciteze conținutul și să clarifice semnificația hotărârilor și deciziilor lor pentru public, întotdeauna cu respectarea principiilor independenței și imparțialității judecătorilor, precum și cu respectarea principiului prezumției de nevinovăție ori cu protejarea celorlalte drepturi prevăzute de lege.

Un aspect ce suscită încă numeroase dezbateri în spațiul public, este cel al responsabilității judecătorilor, atât din perspectiva formelor de răspundere juridică reglementate deja prin lege, cât și din perspectiva *răspunderii sociale* pe care aceștia o au în realizarea justiției.

Este de necontestat faptul că puterea și încrederea atribuite de societate judecătorilor, trebuie să implice și existența anumitor mijloace prin care judecătorii să poată fi trași la răspundere sau chiar de a fi înlăturați din funcțiile deținute, în cazuri în care comportamentul necorespunzător al acestora este de o asemenea gravitate, astfel încât să justifice o asemenea măsură.

Cu toate acestea trebuie recunoscută *nevoia de precauție* în derularea procedurilor de răspundere indiferent de tipul de răspundere (penală, patrimonială, disciplinară), rezultată din necesitatea de instituire a unor garanții efective, care să asigure întotdeauna un *just echilibru*

între protejarea independenței și imparțialității judecătorilor în fața oricăror presiuni necuvenite și obligația legală de răspundere a acestora.

Această *nevoie de precauție*, trebuie să vizeze inclusiv activitatea Inspecției Judiciare, Consiliului revenindu-i sarcina de a se asigura că, în materie disciplinară, regimul răspunderii și modalitatea efectivă de aplicare a acesteia, trebuie să prezinte garanțiile necesare pentru a se evita orice risc de utilizare a acestui tip de răspundere ca sistem de control al conținutului deciziilor judiciare.

În virtutea atribuțiilor conferite prin Legea nr. 317/2004 (în special art. 67 din lege), rolul C.S.M este unul extrem de important, trebuind să se asigure că procedura de numire a inspectorului-șef al I.J., este una realizată într-un mod cât mai transparent, în condiții de totală independență și imparțialitate, astfel încât să se garanteze corecta și eficienta funcționare a acestei instituții.

Așa cum rezultă și din jurisprudența constantă a C.J.U.E., în materia răspunderii disciplinare a judecătorilor trebuie ca adoptarea normelor care definesc atât comportamentele ce constituie încălcări disciplinare, cât și sancțiunile aplicabile în mod concret, precum și cele care reglementează procedura, să garanteze pe deplin drepturile consacrate la articolele 47 și 48 din cartă, în special dreptul la apărare, care consacră posibilitatea de a contesta în justiție deciziile organelor disciplinare.ⁱ

V. Concluzii.

Am convingerea că, pentru un viitor membru C.S.M. este esențială menținerea unei *comunicări permanente și eficiente* cu toți judecătorii, în special cu cei pe care îi reprezintă, înțelegerea profundă a nevoilor acestora, a problemelor cu care se confruntă și a soluțiilor propuse pentru rezolvarea acestora, astfel încât să se asigure premisele exercitării cu maximă *responsabilitate* a demnității încredințate, toate acestea în scopul îndeplinirii misiunii Consiliului, aceia de garant al independenței justiției.

Toate direcțiile de acțiune, măsurile sau celelate aspecte prezentate în cuprinsul proiectului, reprezintă deziderate ce pot fi oricând îmbunătățite în acest proces continuu de comunicare și responsabilizare care trebuie să existe între un judecător-membru C.S.M. și colegii săi judecători.

În final îmi exprim *speranța* că, prin acest proiect am reușit să prezint suficiente elemente care să vă ajute în importanta misiune de alegere a celor doi candidați (judecători), care urmează să reprezinte judecătorii de la nivelul tribunalelor în viitoarea componentă a Consiliului, precum și *angajamentul ferm* că voi încerca, de fiecare dată, cu bună credință și responsabilitate, să mă ridic la standardul înalt pe care îl presupune îndeplinirea demnității de membru C.S.M. în situația în care veți alege să îmi acordați votul dumneavoastră de încredere.

Judecător Narcis Erculescu

ⁱ (a se vedea Hotărârea Curții - Marea Cameră din 18 mai 2021, dată în cauzele conexe C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 și C-397/19)